

ОДЕСЬКА МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ

Академія Післядипломної Освіти Управління Охорони здоров'я «УКРАЇНСЬКА
МЕДИЧНА АСАМБЛЕЯ»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор Одеської міжнародної академії

Ректор Української Медичної
Асамблеї

А. ПАХЛЕВАНЗАДЕ

Г. Н. СЕРДЮК

«___» _____ 2024 р.

«___» _____ 2024 р.

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ З ПІДВИЩЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЇ

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Складова освіти: післядипломна освіта, спеціалізація

Спеціальність: «Дитяча стоматологія»

Попередня освіта: лікарі, які закінчили інтернатуру за спеціальністю
«Стоматологія»; лікарі-стоматологи дитячі, які не працювали більше трьох
років за цією спеціальністю

Професійна кваліфікація: лікар-спеціаліст

Одеса, 2024 рік

Освітню програму схвалено на засіданні Вченої ради Одеської міжнародної академії
протокол №___ від «___»_____2024 р.

ПЕРЕДМОВА

Освітню програму підготовки з підвищення кваліфікації зі спеціальності «Дитяча стоматологія» складено робочою групою колективу кафедри терапевтичної стоматології та дитячої стоматології відповідно до Наказу МОЗ України від 25.07.2023р. № 1347 «Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями», Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про систему безперервного професійного розвитку медичних та фармацевтичних працівників» (із змінами) від 14 липня 2021 р. № 725.

I. ВСТУП

1. Післядипломна освіта: основним завданням циклів спеціалізації, є отримання та удосконалення професійних знань і навичок шляхом оновлення наявних та отримання нових теоретичних і практичних знань, необхідністю освоєння сучасних та нових методів вирішення професійних завдань, формування і закріплення на практиці професійних знань, умінь і навичок, отриманих в результаті теоретичної підготовки, необхідністю вивчення світового досвіду.

2. Попередня освіта перелік освітніх програм: лікарі, які закінчили інтернатуру за спеціальністю «Стоматологія»; лікарі-стоматологи дитячі, які не працювали більше трьох років за спеціальністю згідно наказу МОЗ України від 25.07.2023 р. № 1347 «Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями».

3. Освітня програма підготовки з підвищення кваліфікації – проходження циклу спеціалізації за спеціальністю «Дитяча стоматологія» проводиться за освітньою програмою підготовки.

4. Слухачі, які виконали навчальний план та програму спеціалізації, підлягають атестації на визначення рівня знань та практичних навичок з присвоєнням звання лікар-спеціаліст за спеціальністю «Дитяча стоматологія».

II. ПРОФІЛЬ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
Складова освіти	Післядипломна освіта, спеціалізація
Контингент	Лікарі, які закінчили інтернатуру за спеціальністю «Стоматологія»; лікарі-стоматологи дитячі, які не працювали більше трьох років за спеціальністю.
Спеціальність	Дитяча стоматологія
Форма навчання	Очна та дистанційна участь в режимі реального часу
Кваліфікація	Лікар-спеціаліст
Мова	Українська
Академічні права	Безперервний професійний розвиток, цикли тематичного удосконалення
Професійні права	Робота на посадах лікар-спеціаліст за спеціальністю «Дитяча стоматологія» у закладах охорони здоров'я.
Моніторинг та оцінювання	Наказ МОЗ України від 22.02.2019 р. № 446 «Деякі питання безперервного професійного розвитку лікарів» (із змінами), Наказ МОЗ України від 22.07.1996 р. № 166 «Про подальше удосконалення системи післядипломної освіти та безперервного професійного розвитку лікарів та фармацевтів (провізорів)» (із змінами).
Тривалість навчальних планів у складі програми	- 3 місяці (468 годин / 15,6 кредитів ЄКТС) - для лікарів, які закінчили інтернатуру за спеціальністю «Стоматологія»; - 2 місяці (312 годин / 10,4 кредитів ЄКТС) - для лікарів-стоматологів дитячих, які не працювали більше трьох років за цією спеціальністю. Відповідно до Наказу МОЗ України від 25.07.2023 № 1347 «Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями»

ОДЕСЬКА
МІЖНАРОДНА

АКАДЕМІЯ
(Ідентифікаційний код 42400178)

III. ПЕРЕЛІК ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ

Інтегральна компетенція	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності в галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Дитяча стоматологія», або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень і/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК 01. Знання основ законодавства України про охорону здоров'я та їх застосування у щоденній практиці лікаря стоматолога-дитячого.</p> <p>ЗК 02. Здатність до абстрактного мислення, пошуку, аналізу, синтезу, опрацювання інформації, зокрема з різних джерел та у взаємозв'язку з дитячою стоматологією.</p> <p>ЗК 03. Спроможність до самооцінки власних досягнень та підвищення їх рівня.</p> <p>ЗК 04. Спроможність усно і письмово спілкуватися державною мовою при заповненні медичної документації та спілкуванні з пацієнтами.</p> <p>ЗК 05. Уміння використовувати інформаційно-комунікаційні технології, володіння навичками роботи з комп'ютерною технікою, знати пріоритетні технології, що застосовуються в стоматології.</p> <p>ЗК 06. Спроможність до критичного мислення, аналізу та вирішення ситуативних проблем в медичній практиці.</p> <p>ЗК 07. Дотримання деонтологічних норм у професійній діяльності (належна професійна поведінка).</p> <p>ЗК 08. Спроможність реалізувати систему знань і практичних умінь щодо забезпечення здорового способу та безпеки власного життя і пацієнтів, сприяти усуненню його негативних впливів на здоров'я суспільства.</p> <p>ЗК 09. Демонстрування соціальної активності та відповідальної громадянської позиції у лікарській діяльності.</p> <p>ЗК 10. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.</p> <p>ЗК 11. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.</p> <p>ЗК 12. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.</p> <p>ЗК 13. Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги, домедичної</p>

	<p>допомоги за міжнародними протоколами.</p> <p>ЗК 14. Знати показання та протипоказання, побічні дії препаратів які використовуються в стоматологічній практиці та побічну дію з боку препаратів, які приймаються пацієнтом системно.</p>
<p>Професійні компетентності (ПК)</p>	<p>ПК 01. Вміння проводити обстеження стоматологічного хворого, застосовуючи основні та допоміжні методи обстеження відповідно до професійних стандартів.</p> <p>ПК 02. Вміння проводити диференційну діагностику основних стоматологічних захворювань, насамперед у дитячого населення.</p> <p>ПК 03. Вміння діагностувати аномалії розвитку зубів та деформації щелеп; планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.</p> <p>ПК 04. Вміння діагностувати захворювання слинних залоз;</p> <p>ПК 05. Вміння застосовувати різні види знеболювання за показаннями у дитячого населення.</p> <p>ПК 06. Вміння застосовувати методи гігієнічного навчання та виховання населення.</p> <p>ПК 07. Вміти запроваджувати методи профілактики та превентивної терапії стоматологічних захворювань у дітей.</p> <p>ПК 08. Вміти проводити стоматологічні огляди та диспансеризацію дитячого населення;</p> <p>ПК 09. Вміти проводити протиепідемічні та карантинні заходи, в тому числі в умовах пандемії COVID-19.</p> <p>ПК 10. Вміти надавати медичну допомогу населенню в умовах природних та техногенних катастроф та надзвичайному стані.</p> <p>ПК 11. Вміти проводити терапевтичне, ортопедичне, хірургічне лікування і здійснювати при наявності відповідних показань.</p> <p>ПК 12. Вміти проводити клінічне обстеження хворої дитини з хірургічним стоматологічним захворюванням, травмами;</p> <p>ПК 13. Вміти діагностувати природжені та придбані дефекти і деформації щелепно-лицевої ділянки у дітей (верхньої та нижньої щелеп, обличчя, поєднаних порушень та ін.);</p> <p>ПК 14. Вміти видалити тимчасовий зуб, надати хірургічну допомогу при гострому запальному процесі щелепно-лицевої ділянки при травмі у дітей;</p> <p>ПК 15. Вміти визначити показання до госпіталізації дитини; діагностувати аномалії розвитку зубів, зубних</p>

рядів, щелеп та прикусу, деформації щелеп та обличчя (природжені та придбані, внаслідок ушкодження);

ПК 16. Вміти діагностувати фактори ризику та визначити потребу в ортопедичному та ортодонтичному лікуванні у дітей;

ПК 17. Вміти надавати невідкладну стоматологічну допомогу при гострих запальних процесах, травматичних пошкодженнях, кровотечах, а також допомогу при анафілактичному шоці, гострій серцевій та дихальній недостатності, гіпоксії, набряку гортані, при попаданні чужорідних тіл у дихальні шляхи.

ПК 18. Вміння щодо організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології

ПК 19. Вміти проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.

ПК 20. Спроможність до організації і проведення реабілітаційних заходів та догляду у пацієнтів із захворюваннями органів ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.

ПК 21. Вміння визначати тактику, методи та надавати екстрену медичну допомогу.

ПК 22. Вміння впроваджувати сучасні методи діагностики і лікування.

ПК 23. Вміти вести нормативну медичну документацію.

За результатами опанування освітньої програми з підвищення кваліфікації з циклу спеціалізації «Дитяча стоматологія» лікар досягає наступних програмних результатів навчання:

ПРН01.	Вміти організувати стоматологічну допомогу дітям
ПРН02.	Вміти діагностувати хвороби органів порожнини рота
ПРН03.	Вміти проводити знеболення в стоматології дитячого віку
ПРН04.	Вміти проводити діагностику та здійснювати допомогу при невідкладних станах
ПРН05.	Вміти проводити діагностику, лікування та профілактику карієсу зубів
ПРН06.	Вміти проводити діагностику, лікування та профілактику хвороб пульпи
ПРН07.	Вміти проводити діагностику, лікування та профілактику хвороб пародонта
ПРН08.	Вміти проводити діагностику, лікування та профілактику не каріозних уражень зубів.
ПРН09.	Вміти проводити діагностику, лікування та профілактику травм зубів
ПРН10.	Вміти застосовувати сучасні пломбувальні матеріали для дитячої стоматологічної практики
ПРН11.	Вміти проводити діагностику, лікування та профілактику хвороб тканин пародонта у дітей

ПРН12.	Вміти проводити діагностику, лікування та профілактику захворювань слизової оболонки порожнини рота у дітей
ПРН13.	Вміти застосовувати фізичні методи діагностики та лікування в дитячій стоматології
ПРН14.	Вміти проводити діагностику, лікування та профілактику основних хірургічних стоматологічних захворювань у дітей
ПРН15.	Вміти проводити діагностику, лікування та профілактику зубо-щелепних аномалій та захворювань ортодонтичного характеру
ПРН16	Вміти проводити профілактику стоматологічних захворювань
ПРН17	Вміти проводити ВМП
ПРН18	Вміти організувати та надати невідкладну медичну допомогу при надзвичайних ситуаціях
ПРН19	Володіти питаннями радіаційної медицини
ПРН20	Вміти діагностувати та надати стоматологічну допомогу дітям, хворим на СНІД та вірусні гепатити
ПРН21	Знати прояви особливо небезпечних інфекцій
ПРН22	Знати проблеми туберкульозу та його прояви в порожнині рота у дітей
ПРН23	Знати питання імунопрофілактики
ПРН24	Знати питання протидії насильства в сім'ї

**Матриця відповідності професійних компетентностей лікаря
Зі спеціальності «Дитяча стоматологія» програмним результатам навчання**

ПРН \ ПК	ПРН 01.	ПРН 02.	ПРН 03.	ПРН 04.	ПРН 05.	ПРН 06.	ПРН 07.	ПРН 08.	ПРН 09.	ПРН 10.	ПРН 11.	ПРН 12.	ПРН 13.	ПРН 14.	ПРН 15.	ПРН 16.	ПРН 17.	ПРН 18.	ПРН 19.	ПРН 20.	ПРН 21.	ПРН 22.	ПРН 23.	ПРН 24.
ПК 01	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
ПК 02	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
ПК 03		*								*			*	*	*									
ПК 04		*								*		*									*	*	*	
ПК 05			*	*										*	*		*		*	*				
ПК 06			*		*	*	*			*		*									*	*	*	
ПК 07					*	*	*			*	*				*	*						*	*	
ПК 08					*	*	*			*	*	*		*	*	*					*	*	*	*
ПК 09									*	*		*	*	*	*	*					*	*	*	*
ПК 10									*			*	*	*	*		*	*	*					
ПК 11									*		*	*	*	*	*					*	*	*	*	*
ПК 12									*		*	*		*	*							*		
ПК 13									*					*	*									
ПК 14									*					*	*									
ПК 15									*					*	*		*							*
ПК 16									*			*		*	*									
ПК 17									*			*	*	*	*		*	*	*					
ПК 18								*			*	*	*	*	*		*	*	*			*	*	*
ПК 19														*	*						*	*		
ПК 20										*	*	*	*	*	*						*	*	*	*
ПК 21								*	*			*	*	*	*		*	*	*	*	*	*	*	*
ПК 22								*	*	*	*	*	*	*	*		*	*	*	*	*	*	*	*
ПК 23	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*

ОДЕСЬКА
МІЖНАРОДНА

АКАДЕМІЯ
(Ідентифікаційний код 42400178)

IV.1. ПЕРЕЛІК КОМПОНЕНТІВ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ ПІДГОТОВКИ З ЦИКЛУ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ «ДИТЯЧА СТОМАТОЛОГІЯ»

Контингент	Лікарі, які закінчили інтернатуру за спеціальністю «Стоматологія»
Тривалість навчального плану (міс./год./ЄКТС)	3 місяці (468 годин / 15,6 кредитів ЄКТС)

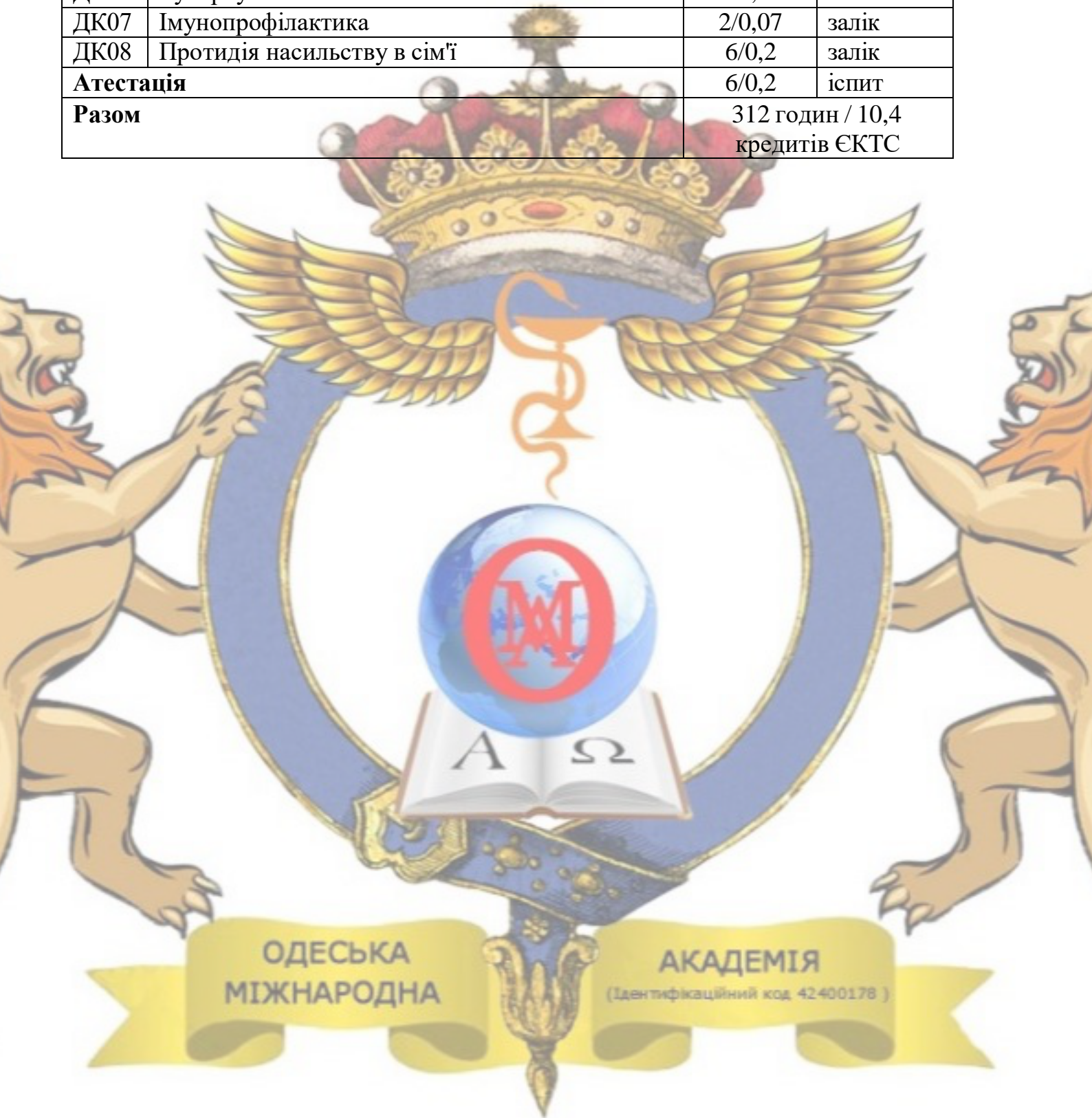
Код	Компонента освітньої програми	К-ть годин / кредити ЄКТС	Форма контролю
Обов'язковий компонент			
OK01	Організація стоматологічної допомоги дітям	8/0,3	залік
OK02	Діагностика хвороб органів порожнини рота	12/0,4	залік
OK03	Знеболення в стоматології дитячого віку	12/0,4	залік
OK04	Діагностика та допомога при невідкладних станах	14/0,5	залік
OK05	Карієс зубів	38/1,3	залік
OK06	Хвороби пульпи	40/1,33	залік
OK07	Хвороби пародонта	28/0,9	залік
OK08	Некаріозні ураження зубів. Діагностика, лікування та профілактика	12/0,4	залік
OK09	Травма зубів	18/0,6	залік
OK10	Сучасні пломбувальні матеріали для дитячої стоматологічної практики	24/0,8	залік
OK11	Хвороби тканин пародонта у дітей	46/1,5	залік
OK12	Захворювання слизової оболонки порожнини рота у дітей	46/1,5	залік
OK13	Фізичні методи діагностики та лікування в дитячій стоматології	12/0,4	залік
OK14	Основні хірургічні стоматологічні захворювання у дітей	30/1	залік
OK15	Зубощелепні аномалії. Деякі питання ортодонції	44/1,45	залік
OK16	Профілактика стоматологічних захворювань	32/1,07	залік
Додатковий компонент			
ДК01	Військо-медична підготовка	24/0,8	залік
ДК02	Організація невідкладної медичної допомоги при надзвичайних ситуаціях.	6/0,2	залік
ДК03	Радіаційна медицина.	2/0,07	залік
ДК04	СНІД та вірусні гепатити.	2/0,07	залік
ДК05	Особливо небезпечні інфекції.	2/0,07	залік
ДК06	Туберкульоз.	2/0,07	залік

ДК07	Імунопрофілактика	2/0,07	залік
ДК08	Протидія насильству в сім'ї	6/0,2	залік
Атестація		6/0,2	іспит
Разом		468 годин / 15,6 кредитів ЄКТС	

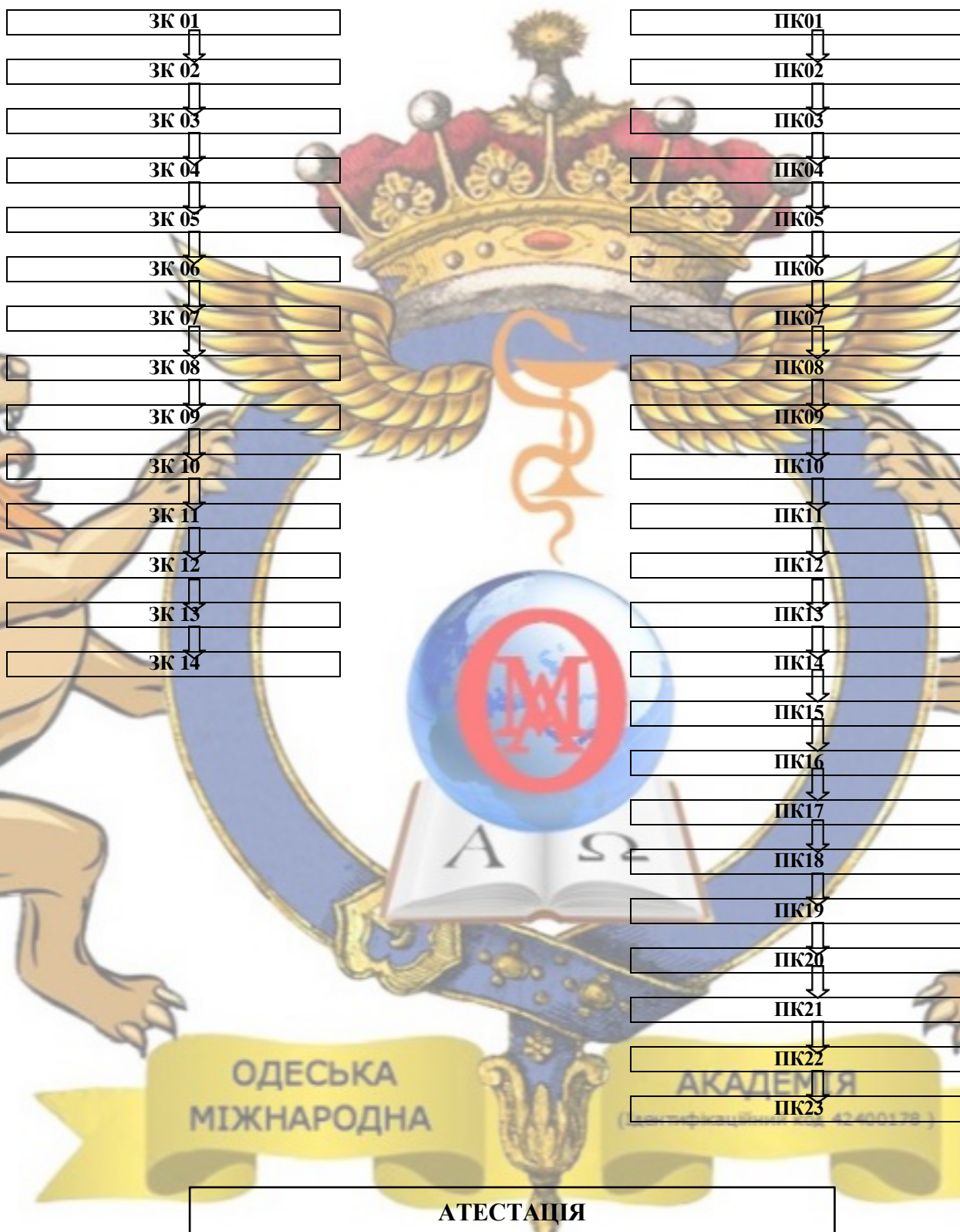
Контингент	Лікарі-стоматологи дитячі, які не працювали більше трьох років за цією спеціальністю
Тривалість навчального плану (міс./год./ЄКТС)	2 місяці (312 годин / 10,4 кредитів ЄКТС)

Код	Компонента освітньої програми	К-ть годин / кредити ЄКТС	Форма контролю
Обов'язковий компонент			
ОК01	Організація стоматологічної допомоги дітям	4/0,13	залік
ОК02	Діагностика хвороб органів порожнини рота	4/0,13	залік
ОК03	Знеболення в стоматології дитячого віку	6/0,2	залік
ОК04	Діагностика та допомога при невідкладних станах	12/0,4	залік
ОК05	Карієс зубів	24/0,8	залік
ОК06	Хвороби пульпи	26/0,87	залік
ОК07	Хвороби періодонта	18/0,6	залік
ОК08	Некаріозні ураження зубів. Діагностика, лікування та профілактика	8/0,3	залік
ОК09	Травма зубів	6/0,2	залік
ОК10	Сучасні пломбувальні матеріали для дитячої стоматологічної практики	16/0,5	залік
ОК11	Хвороби тканин пародонта у дітей	28/0,9	залік
ОК12	Захворювання слизової оболонки порожнини рота у дітей	36/1,2	залік
ОК13	Фізичні методи діагностики та лікування в дитячій стоматології	8/0,3	залік
ОК14	Основні хірургічні стоматологічні захворювання у дітей	18/0,6	залік
ОК15	Зубо-щелепні аномалії. Деякі питання ортодонтії	30/1	залік
ОК16	Профілактика стоматологічних захворювань	16/0,52	залік
Додатковий компонент			
ДК01	Військо-медична підготовка	24/0,8	залік
ДК02	Організація невідкладної медичної допомоги при надзвичайних ситуаціях.	6/0,2	залік

ДК03	Радіаційна медицина.	2/0,07	залік
ДК04	СНІД та вірусні гепатити.	2/0,07	залік
ДК05	Особливо небезпечні інфекції.	2/0,07	залік
ДК06	Туберкульоз.	2/0,07	залік
ДК07	Імунопрофілактика	2/0,07	залік
ДК08	Протидія насильству в сім'ї	6/0,2	залік
Атестація		6/0,2	іспит
Разом		312 годин / 10,4 кредитів ЄКТС	

V. СТРУКТУРНА СХЕМА

VI. АТЕСТАЦІЯ

Атестація на визначення знань та практичних навичок з присвоєнням звання «лікар-спеціаліст» зі спеціальності «Дитяча стоматологія» підлягають особи, що пройшли цикл спеціалізації. Склад атестаційної комісії, яка проводить атестацію на визначення знань та практичних навичок з присвоєнням звання «лікар-спеціаліст» формується закладом вищої (післядипломної) освіти.

До атестації для визначення знань та практичних навичок з присвоєнням звання «лікар-спеціаліст» зі спеціальності «Дитяча стоматологія», допускаються слухачі, які повністю виконали програму підготовки.

Допуск до проведення атестації для визначення знань та практичних навичок оформлюється наказом ректора закладу вищої освіти. Атестація лікарів включає:

- іспит з оволодіння практичними навичками;
- співбесіда.

Оцінювання навчальних досягнень здійснюється за 4-тири бальною (5 – «відмінно», 4 – «добре», 3 – «задовільно», 2 – «незадовільно») системою.

Види контролю: поточний, підсумковий, самоконтроль, атестація.

За результатами атестації комісія приймає такі рішення: присвоїти або відмовити у присвоєнні звання «лікар-спеціаліст» з конкретної лікарської спеціальності. За результатами позитивної атестації на підставі рішення атестаційної комісії лікарям, видається сертифікат встановленого зразка.

VII. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Анестезіологія та інтенсивна терапія : підручник / за ред. І. П. Шлапака. – К. : Ніка Прінт, 2013. – Т. 1. – 549 с.
2. Анестезіологія та інтенсивна терапія : підручник / за ред. І. П. Шлапака. – К. : Фенікс, 2015. – Т. 2. – 500 с.
3. Безвушко Е.В., Машкаринець О.О., Чухрай Н.Л., Сов'як О.О. Значимість суб'єктивних індикаторів стоматологічного здоров'я для оцінки якості життя дітей із різними рівнями інтенсивності карієсу зубів. Клін. стоматологія. 2015; (3/4): 77-80.
4. Гнатієнко Г.М., Снитюк В.Є. Експертні технології прийняття рішень. / Київ: Маклаут.– 2008 р. - 444 с.
5. Горбань Є.М., Латешев Є.Є., Пугач М.М. Моніторинг як складова частина технологій управління перебудовою медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини. Охорона здоров'я України. 2004; 2(13): 38-46.
6. Драгомирецька М.С. Мультидисциплінарний підхід у необхідності ортодонтичної підготовки пацієнтів із аномаліями зубощелепової системи / М.С. Драгомирецька, О.О. Єреська, Р.Павличко // Новітні технології в ортодонтії : зб. наук. пр. Першого українського ортодонтичного конгресу. – Київ, 2013. – С.72-75.
7. Дубецька І. Особливості клінічного перебігу та профілактики карієсу молочних зубів. – Рукопис: Дис. кан. мед. наук за спеціальністю 14.01.22 «Стоматологія». – Львівський національний медичний університет ім. Данила Галицького, Львів. – 2007.
8. Деньга О.В., Пинда М.Я., Ковальчук В.В. Поширеність і інтенсивність карієсу зубів у дітей, які проживають в умовах дефіциту фтору в питній воді. Вісн. проблем біології і медицини. 2014; (2 Т 3): 328-30.
9. Зелінський С.Е. Специфіка впровадження інформаційних технологій, зокрема медичних автоматизованих робочих місць у закладах охорони здоров'я. Управління закладом охорони здоров'я. 2009; (9): 61-73.
10. Ковач І.В., Макаренко М.В. Роль мікроекології у етіопатогенезі запальних захворювань пародонту. Інновації в стоматології. 2014; (3): 159-60.
11. Ковач І.В., Штомпель Г.В, Дичко Є.Н., Вербицька А.В. Профілактика карієсу зубів в умовах забруднення екології. Укр. стоматол. альманах. 2018;(1):55-9.
12. Любченко О.В. Регіонарна анестезія при щелепно-лицьових операціях // Біль, знеболювання і інтенсивна терапія № 2д. – 2011. – С.196 – 198.
13. Любченко О.В. Анестезія та інтенсивна терапія в стоматології і щелепно-лицьовій хірургії : навч. посібник / О.В. Любченко, В.І. Куцевляк, У.А. Фесенко. – Харків: Крокос. - 2006.

14. Марченко О.А. Клініко-мікробіологічне обґрунтування диференційованих підходів до лікування хронічного генералізованого катарального гінгівіту у дітей шкільного віку [автореферат]. Київ: Ін-т стоматології Нац. мед. акад. післядиплом. Освіти ім. П.Л. Шупика МОЗ України; 2015. - 19 с.
15. Методичні рекомендації по організації моніторингу стану здоров'я населення у діяльності сімейного лікаря та розробки комп'ютерного паспорту здоров'я [уклад.: Рудень В.В., Гутор Т.Г.]. – Київ. – 2008 - 30 с.
16. Остапко О.І. Стан тканин пародонта у дітей та підлітків, які проживають у різних регіонах України. Новини стоматології. 2015; (1): 78-83.
17. Пропедевтика дитячої терапевтичної стоматології / Л.О. Хоменко, О.І. Остапко, Н.В. Біденко, І.М. Голубева та ін.; за ред. проф. Л.А. Хоменко – К.: «Книга-плюс» 2015. – 317 с.
18. Прохно О. І. Особливості проведення санації порожнини рота у дітей дошкільного віку в умовах загального знеболення частина II :лікування ускладненого карієсу тимчасових зубів у дітей дошкільного віку в умовах загального знеболення / О. І. Прохно // Вісник проблем біології і медицини. - 2015. - Вип. 1 (117). - С. 310-313.
19. Стоматологія: підручник: у 2 кн.- Кн. 1. / [М.М. Рожко, З.Б. Попович, В.Д. Куроедова та ін.]; за ред. проф. М.М. Рожка. – К.: ВСВ «Медицина», 2013. – 872 с.
20. Савичук Н.О., Парпалей К.А., Трубка І.О., Тимохіна В.О., Корнієнко Л.В., Сороченко Н.О. Принципи надання стоматологічної допомоги дітям з вродженими вадами розвитку щелепно-лицевої ділянки на етапах лікування та реабілітації. Вісн. проблем біології і медицини. 2015; (2 Т 2): 206-11.
21. Сороченко Г.В., Скульська С.В., Ішутко І.Ф. Європейські індикатори стоматологічного здоров'я дітей шкільного віку Київської області. Вісн. соц. гігієни та орг. охорони здоров'я України. 2016; (1): 36-40.
22. Стулікова В. С. Клінічні результати вітальної пульпотомії у тимчасових зубах / В. С. Стулікова // Матеріали науково-практичної конференції «Стандарти стоматологічної допомоги - реалії практики та перспективи впровадження»: Львів, 20-21 жовтня 2016 р. : тези // Новини стоматології. - 2016. - № 4. - С. 110.
23. Стулікова В. С. Клінічні результати лікування пульпіту тимчасових зубів у дітей / В. С. Стулікова // Інноваційні технології в стоматології: матеріали науково-практичної конференції : Тернопіль, 23 вересня 2016 р. : тези. - 2016. - С. 102-104.
24. Трубка І.О. Біохімічні показники ротової рідини в дітей шкільного віку при поєднаному перебігу карієсу й хронічного генералізованого катарального гінгівіту під впливом лікувально-профілактичного комплексу. Здоров'я дитини. 2018; 13(3): 269-273.
25. Трубка І.О. Застосування лікувально-профілактичного комплексу при карієсі та гінгівіті у дітей шкільного віку. Здоров'я дитини. 2018; 13(4): 365-71.

26. Трубка І.О. Нові підходи профілактики захворювань тканин пародонту у дітей шкільного віку. В: Зб. наук. пр. співробітників НМАПО ім. П. Л. Шупика. Київ; 2018; (30). с. 374-387.
27. Терапевтична стоматологія дитячого віку. Т.1 / Л.О. Хоменко, Ю.Б. Чайковський, Н.І. Смоляр, О.І. Остапко та ін.; за ред. проф. Л.О. Хоменко – К.: «Книга- плюс» 2014. – 431с.
28. Характеристика ураженості карієсом перших постійних молярів залежно від їх одонтогліфіки у дітей м. Полтави / Л. Ф. Каськова, Ю. І. Солошенко, Л. І. Амосова [та ін.] // Вісник проблем біології і медицини. - 2015. - Вип. 2 (2). - С. 104-106.
29. Хоменко Л.О., Леус П.А., Остапко О.І., Сороченко Г.В. Визначення значущості індикаторів ризику при різних рівнях інтенсивності карієсу зубів у дітей шкільного віку. Вісн. соц. гігієни та орг. охорони здоров'я України. 2016; (2) 39-45.
30. Хоменко Л.О., Остапко О.І., Біденко Н.В., Голубева І.М. Вплив навколишнього середовища на стоматологічне здоров'я дітей України. Мед. наука України. 2016; 12(1/2): 50-7.
31. Хоменко Л.О., Остапко О.І., Біденко Н.В., Голубева І.М., Воєвода О.О., Дуда О.В. Вплив стану організму на стоматологічні захворювання у дітей та підлітків Мед. наука України. 2016; 12(1/2): 58-63.
32. Хоменко Л.О., редактор. Терапевтична стоматологія дитячого віку: підруч. для студентів вищ. мед. навч. закл. Київ: Книга плюс, 2016; 2. 328 с.
33. Хоменко Л.О., Сороченко Г.В. Зміни хімічного складу емалі постійних зубів під впливом сучасних засобів екзогенної профілактики карієсу. Клін. стоматологія. 2015; (1): 120.
34. Шешукова О.В., Падалка А.І., Казакова К.С. Діагностика захворювань органів порожнини рота у дітей: навч. посібник. Полтава; 2018. - 144 с.
35. Rx-index :класифікатор лікарських препаратів – К.: Видавничий дім «Фармацевт Практик», 2011. – 928 с.

ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА

1. Akhlaghi N. Outcomes of vital pulp therapy in permanent teeth with different medicaments based on review of the literature / N. Akhlaghi, A. Khademi // Dent. Res. J. - 2015. - № 12 (5). - P. 406-417.
2. Al-Ghutaimel H, Riba H, Al-Kahtani S, Al-Duhaimi S. Common periodontal diseases of children and adolescents. Int J Dent. 2014;2014:850674.
3. AlMoharib HS, AlMubarak A, AlRowis R, Geevarghese A, Preethanath RS, Anil S. Oral fluid based biomarkers in periodontal disease: part 1. Saliva. J Int Oral Health. 2014 Jul;6(4):95-103.
4. American Academy of Pediatric Dentistry Guideline on pulp therapy for primary and young permanent teeth. Reference Manual. - 2015/2016. - Vol. 37. - P. 244-252.

5. American Dental Association Council on Scientific Affairs. Fluoride toothpaste use for young children. *J Am Dent Assoc.* 2014 Feb;145(2):190-1.
6. Amirisetty R, Patel RP, Das S, Saraf J, Jyothy A, Munshi A. Interleukin 1 β (+3954, -511 and -31) polymorphism in chronic periodontitis patients from North India. *Acta Odontol Scand.* 2015 Jul;73(5):343-7.
7. Banas JA, Drake DR. Are the mutans streptococci still considered relevant to understanding the microbial etiology of dental caries? *BMC OralHealth.* 2018 Jul 31;18(1):129.
8. Bennadi D, Reddy V, Kshetrimayum N. Influence of genetic factor on dental caries. *Ind J Res Pharm Biotechnol.* 2014 May-June;2(3):1196-207.
9. Bhalla M, Ingle NA, Kaur N, Yadav P. Mutans streptococci estimation in saliva before and after consumption of probiotic curd among school children. *J Int Soc Prev Community Dent.* 2015 Jan-Feb;5(1):31-4.
10. Cabral RN, Hilgert LA, Faber J, Leal SC. Caries risk assessment in schoolchildren—a form based on Cariogram software. *J Appl Oral Sci.* 2014 Sep-Oct;22(5):397-402.
11. Campus G, Cocco F, Carta G, Cagetti MG, Simark-Mattson C, Strohmenger L, et al. Effect of a daily dose of *Lactobacillus brevis* CD2 lozenges in high caries risk schoolchildren. *Clin Oral Investig.* 2014;18(2):555-61.
12. ChappleIL, Bouchard P, Cagetti MG, Campus G, Carra MC, Cocco F, et al. Interaction of lifestyle, behaviour or systemic diseases with dental caries and periodontal diseases: consensus report of group 2 of the joint EFP/ORCA workshop on the boundaries between caries and periodontal diseases. *J Clin Periodontol.* 2017 Mar;44 Suppl 18:S39-S51.
13. Chrysanthakopoulos NA. Prevalence of gingivitis and associated factors in 13-16-year-old adolescents in Greece. *European J Gen Dent.* 2016;5(2):58-64.
14. Clinical and radiographic outcomes of the use of low-level laser therapy in vital pulp of primary teeth / A. P. Fernandes, N. Lourenco Neto, N. C. Teixeira Marques [et al.] // *Int. J. Paediatr. Dent.* - 2015. - № 25. - P. 144-150.
15. Coqueiro AY, Bonvini A, Raizel R, Tirapegui J, Rogero MM. Probiotic supplementation in dental caries: is it possible to replace conventional treatment? *Nutrire.* 2018;43:6.
16. Dental caries and sealant prevalence in children and adolescents in the United States 2011-2012 / B. A. Dye, G. Thornton-Evans, X. Li, T. J. Iafolla // *NCHS Data Brief.* - 2015. - № 3 (191). - P. 1-8.
17. Dharmadhikari P, Thosar N, Baliga S, Rathi N. Changing trends in oral hygiene and plaque control in children. *J Dent Oral Care.* 2016;1(2):79-83.
18. Durmus B. I. Tanboga In vivo evaluation of the treatment outcome of pulpotomy in primary molars using diode laser, formocresol, and ferric sulphate / I. B. Durmus // *Photomed Laser Surg.* - 2014. - № 32. - P. 289-295.
19. Elkhadem A. No clear evidence of superiority regarding pulp medicaments in primary molars / A. Elkhadem, I. Sami // *Evid. Based. Dent.* - 2014. - № 15 (4). - P. 100-101.

20. Evaluation and comparison of white mineral trioxide aggregate and formocresol medicaments in primary tooth pulpotomy: clinical and radiographic study / C. Jayam, M. Mitra, J. Mishra, B. Bhattacharya // *J. Indian. Soc. Pedod. Prev. Dent.* - 2014. - № 32 (1). - P. 13-18.
21. Evans A, Leishman SJ, Walsh LJ, Seow WK. Inhibitory effects of antiseptic mouthrinses on *Streptococcus mutans*, *Streptococcus sanguinis* and *Lactobacillus acidophilus*. *Aust Dent J.* 2015 Jun;60(2):247-54.
22. GBD 2016 Disease and Injury Incidence and Prevalence Collaborators. Global, regional, and national incidence, prevalence, and years lived with disability for 328 diseases and injuries for 195 countries, 1990-2016: a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2016. *Lancet.* 2017;390(10100):1211-59.
23. Hedayati-Hajikand T, Lundberg U, Eldh C, Twetman S. Effect of probiotic chewing tablets on early childhood caries--a randomized controlled trial. *BMC Oral Health.* 2015 Sep 24;15(1):112.
24. Jiang S, Gao X, Jin L, Lo EC. Salivary microbiome diversity in caries-free and caries-affected children. *Int J MolSci.* 2016 Nov 25;17(12). pii: E1978.
25. Kuchler EC, Pecharki GD, Castro ML, Ramos J, Barbosa F Jr, Brancher JA, et al. Genes Involved in the Enamel Development Are Associated with Calcium and Phosphorus Levels in Saliva. *Caries Res.* 2017;51(3):225-30.
26. Lif HP, Ohman C, Ronnlund A, Johansson I. Maturation of oral microbiota in children with or without dental caries. *PLoS One.* 2015 May 28;10(5):e0128534.
27. Lin GH, Boynton JR. Periodontal Considerations for the Child and Adolescent. A Literature Review. *J Mich Dent Assoc.* 2015 Jan;97(1):36-40, 42, 74.
28. Lin HS, Lin JR, Hu SW, Kuo HC, Yang YH. Association of dietary calcium, phosphorus, and magnesium intake with caries status among schoolchildren. *Kaohsiung J Med Sci.* 2014 Apr;30(4):206-12.
29. Marghalani A. A. Clinical and radiographic success of mineral trioxide aggregate compared with formocresol as a pulpotomy treatment in primary molars: a systematic review and meta-analysis / A. A. Marghalani, S. Omar, J. W. Chen // *J. Am. Dent. Assoc.* - 2014. - № 145. - P. 714-721.
30. O'Mullane DM, Baez RJ, Jones S, Lennon MA, Petersen PE, Rugg-Gunn AJ, et al. Fluoride and Oral Health. *Community Dent Health.* 2016 Jun;33(2):69-99.
31. Olatosi O. O. Effect of mineral trioxide aggregate and formocresol pulpotomy on vital primary teeth: a clinical and radiographic study / O. O. Olatosi, E. O. Sote, O. O. Orenuga // *J. Clin. Pract.* - 2015. - № 18 (2). - P. 292-296.
32. Pari A, Ilango P, Subbareddy V, Katamreddy V, Parthasarthy H. Gingival diseases in childhood - a review. *J Clin Diagn Res.* 2014 Oct;8(10):ZE01-4.
33. Petersen PE, Ogawa H. Prevention of dental caries through the use of fluoride--the WHO approach. *Community Dent Health.* 2016 Jun;33(2):66-8.

34. Sampaio-Maia B, Monteiro-Silva F. Acquisition and maturation of oral microbiome throughout childhood: An update. *Dent Res J (Isfahan)*. 2014 May;11(3):291-301.
35. Savichuk N, Trubka I, Kornienko L, Hostieva Z, Ermacova L. Prevention of dental caries: trends and treatment. *Intermed J*. 2014;II-III(2):49-53
36. Singh S, Sharma A, Sood PB, Sood A, Zaidi I, Sinha A. Saliva as a prediction tool for dental caries: An in vivo study. *J Oral Biol Craniofac Res*. 2015 May-Aug;5(2):59-64
37. Stringhini Junior E. Evidence of pulpotomy in primary teeth comparing MTA, calcium hydroxide, ferric sulphate, and electrosurgery with formocresol / E. Stringhini Junior, M. E. Vitcel, L. B. Oliveira // *Eur. Arch. Paediatr. Dent*. - 2015. - № 16 (4). - P. 303-312.
38. Struzycka I. The oral microbiome in dental caries. *Pol J Microbiol*. 2014;63(2):127-35.
39. Subashree R. Review on Pulp Therapy in Primary Dentition / R. Subashree // *IOSR Journal of Dental and Medical Sciences*. - 2016. - Vol. 15, № 12. - P. 10-13.
40. Sujlana A, Pannu PK. Family related factors associated with caries prevalence in the primary dentition of five-year-old children. *J Indian Soc Pedod Prev Dent*. 2015 Apr-Jun;33(2):83-7.
41. Syed M, Chopra R, Shrivastava V, Sachdev V. Comparative evaluation of 0.2% chlorhexidine mouthwash, xylitol chewing gum, and combination of 0.2% chlorhexidine mouthwash and xylitol chewing gum on salivary streptococcus mutans and biofilm levels in 8- to 12-year-old children. *Int J Clin Pediatr Dent*. 2016 Oct-Dec;9(4):313-319.
42. Tawil P. Z. Mineral trioxide aggregate (MTA) : its history, composition, and clinical applications / P. Z. Tawil, D. J. Duggan, J. C. Galicia // *Compend Contin. Educ. Dent*. - 2015. - № 36. - P. 247-252.
43. Thosar N, Priyanti D, Thosar N, Baliga S, Rathi N. Changing Trends In Oral Hygiene and Plaque Control In Children. (2015) *J Dent Oral Care* 2(1): 1-5..
44. Toiviainen A, Jalasvuori H, Lahti E, Gursoy U, Salminen S, Fontana M, et al. Impact of orally administered lozenges with *Lactobacillus rhamnosus* GG and *Bifidobacterium animalis* subsp. *lactis* BB-12 on the number of salivary mutans streptococci, amount of plaque, gingival inflammation and the oral microbiome in healthy adults. *Clin Oral Investig*. 2015 Jan;19(1):77-83.
45. Vieira AR, Modesto A, Marazita ML. Caries: review of human genetics research. *Caries Res*. 2014;48(5):491-506.
46. Walsh T, Oliveira-Neto JM, Moore D. Chlorhexidine treatment for the prevention of dental caries in children and adolescents. *Cochrane Database Syst Rev*. 2015 Apr 13;(4):CD008457.
47. Xu X, Chen F, Huang Z, Ma L, Chen L, Pan Y, et al. Meeting report: a close look at oral biofilms and microbiomes. *Int J Oral Sci*. 2018 Aug 15;10(3):28.
48. Yousef H. Al-Dlaigan Pulpotomy Medicaments used in Deciduous Dentition : An Update / Yousef H. Al-Dlaigan // *The Journal of Contemporary Dental Practice*. - 2015. - № 16 (6). - P. 486-503.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. WHO. The world oral health report 2003: Continuous improvement of oral health in the 21st century – the approach of the WHO Global Oral Health Programme [Internet]. [cited 2018 Dec 23]. Available from: https://www.who.int/oral_health/media/en/orh_report03_en.pdf
2. Scottish Intercollegiate Guidelines Network (SIGN). Dental interventions to prevent caries in children [Internet]. Edinburgh; 2014 Mar. [cited 2018 Dec 23]. Available from: <http://www.sign.ac.uk>
3. O'Neill C (chair), Connolly E, Crotty A, Crowley E, Downey J, Golden B, et al., guideline development group. Strategies to prevent dental caries in children and adolescents: evidence-based guidance on identifying high caries risk children and developing preventive strategies for high caries risk children in Ireland [Internet]. [cited 2018 Dec 23]. Available from: <https://www.ucc.ie/en/media/research/ohsrc/PreventDentalCariesFull.pdf>
4. Bourgeois DM, prepared. Health Surveillance in Europe. European Global Oral Health Indicators Development Project: final report, 2003-2005 [Internet]. [cited 2018 Dec 23]. Available from: <https://www.mah.se/upload/FAKULTETER/OD/Avdelningar/who/EURO/EU/EUReportoralheath200305.pdf>
5. Про затвердження Протоколів надання медичної допомоги дітям за спеціальністю «дитяча терапевтична стоматологія»: наказ МОЗ України № 435 від 31.08.2004 р. [Інтернет]. [цитовано 2018 Груд 23]. Доступно: http://old.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20040831_435.html
6. Pulp treatment for extensive decay in primary teeth / V. Smail-Faugeron, F. Courson, P. Durieux [etal.] // Cochrane Database Syst. Rev. – 2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу. - http://www.cochrane.org/CD003220/ORAL_pulp-treatment-for-extensive-decay-in-primary-teeth
7. Кузняк Н. Б. Ефективність методу вітальної пульпотомії при лікуванні пульпіту в дітей / Н. Б. Кузняк, В. А. Гончаренко // Клінічна стоматологія. - 2014. - № 3. - С. 108 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/klct_2014_3_98.

ОДЕСЬКА
МІЖНАРОДНА

АКАДЕМІЯ
(Ідентифікаційний код 42400178)